

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Borisori nefrancați nu se pri-
mescu. Manuscrisurile nu se re-
trunzi!

Birourile de afaceri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena
Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler
(Oto Maus), Heinrich Schöler, Alois
Herold, M. Dukes, A. Oppel, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezel, Eichenstein, Bern-
stein; în Frankfurt: G. L. Dausse; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor lor: o seriă
garmonă pe o coloană 6 cr.
în 80 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarifi și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
seriă 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL III

Abonamente pentru Anul III-ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumără la toate ofi-
ciile postale din intru și din
afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.; pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dușul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atâtu abonamentele câtu și
inserțiunile suntu a se plăti
înainte.

Nr. 118.

Brașov, Vineri 26 Maiu (7 Iunie)

1889.

Brașov, 25 Maiu

În numerii premergători am
vorbit totu de desbateri asupra
bugetului ministeriului cultelor și
instrucțiunii publice. Dér firul
desbaterilor, care s'a depenat
numai și numai împrejurul „spi-
ritului, geniului și naționalismului
maghiar” ne arată, că necorectă
e numirea de mai sus.

Corect ar fi să șicem: des-
baterile asupra bugetului ministe-
riului maghiarisării publice. Căci
n'am datu în lungul șir al
vorbitorilor de nici unu, care
se fi accentuat adevărata misiune
a unui minister de culte și in-
strucțiune publică, într'unu stat
ca acesta care nu e nici maghiar,
nici românesc, nici sêrbesc, nici
slovăcescu, nici sâsesc, ci un
stat comun al tuturor naționa-
lităților.

Fiecare deputat a vorbit totu
numai pentru interesele naționali-
tății maghiare, că trebuie lătit
„spiritul maghiar”, că trebuie
imprimat și „geniul maghiar”,
că elementul maghiar trebuie
sporit, că elementul nemaghiar,
care, veđi Dómne, a fost maghiar
odată, trebuie remaghiarisat, că
trebuie urcată cifra Maghiarilor,
la șeptespredece milioane! Parc'ar
fi vorba de a se sêmna bureți ca
să umple locul într'o nôpte!

Așa între alții, un deputat,
anume Valentin Illyes, se plânse
că comunele slovace din prêmja
Budapestei au fost unguresi o-
dată, dec' trebuescu acum rema-
ghiarisate; de aceea numai spiri-
tul național maghiar în tôte
ramurile instrucțiunii pôte asigura
esistența Maghiarilor ca națiune.

Când voru fi fostu maghiare
acele comune, nu spune șovinistul
deputat, precum nu spune
nici când și cum au devenit ele
slovace. Dér lucrul e ușor de

explicat. Elementul maghiar
s'a stins din acele comune, pre-
cum în tôte părțile e în des-
crescere, și i-a luat locul ele-
mentul slovac. Și pentru a-
cêsta trebuie remaghiarisat. Lo-
gică ungurescă!

Unu altu deputat anume Si-
gismund Csatar e aderentul cel
mai înfocat al grădinilor ori
asilurilor de copii, pentru că, du-
cându-se odată în Saroksar, atât
de multu i-a plăcutu cum mer-
geau acolo lucrurile, atât de
multu l'a încânt spiritul maghiar
ce domnea acolo, încâtu și-a gân-
dit: „Tu, bune Dumneșule, de
ce nu le-am avut noi acestea
cu-o sută de ani înainte! Ađi am
avé 17 milioane de Maghiari!”

Prin puține cuvinte, printr'o
esclamațiă teatrală făcută în dietă,
deputatul unguur ne-a arătat,
care e adevărata misiune a asilu-
rilor ori grădinilor de copii, cu
care guvernul și culturgyletiștii
voiescu să împănize ținuturile lo-
cuite de Nemaghiari.

E vorba ca aceste asiluri să
fabrică 17 milioane de Maghiari!
Și din ce altceva să i fabrică, decă
nu din copii celor douăspredece
milioane de Nemaghiari, ca apoi
cu timpul, generațiunea cea bē-
trână dispărându, ér cea tēnără
crescută fiindu în „spiritu maghiar”,
hrănită cu „geniu maghiar”, se
nu se mai ađu în acestu stat
altu graiu, să nu mai existe alte
obiceiuri, decăt cele de pe pus-
tele unguresi, numărându atunc
elementul maghiar 17 milioane!

În ce visuri nebune se légănă
șovinistii!

Pentru noi însé aceste mărtu-
risiri sunt de mare preț. Ele
sunt un avertisment datu naționa-
lităților nemaghiare, ca să
înțelegă odată, că numai printr'o
energică și comună apărare voru

puté pune stavilă uneltirilor de
maghiarisare.

DIN AFARĂ

Situațiunea în Serbia.

Sciri sosite din Belgrad în Bucu-
resci nu înfățișeză situațiunea din Ser-
bia ca fiind liniștită. Se șice, că în
urma cererei exprese a Regelui Serbiei,
Regina Natalia trebuie să sosescă la Bel-
grad. „Naționalul” spune, că ex-regele
Milan, în drumul său dela Constanti-
nopol către Belgrad, va trece în zilele
acestea prin Bucuresci. Mergerea lui
la Belgrad și scirea despre plecarea
reginei totu la Belgrad au produs
ôrecar emoțiuni în cercurile politice.

Răsboiu între Germani și Arabi.

O telegramă din Zanzibar ne anunță,
că Germanii au declarat răsboiu Ara-
bilor de pe costa africană între Yunga
și Sindi.

Planurile Principelui Muntenegrului.

„Pester Lloyd” publică o scrisore
a unui oficer superior, în care acesta
crede, că e bine să atragă atențiunea pu-
blică asupra împrejurărilor favorabile ce
se presintă pentru principele Neulae al
Muntenegrului, de a lucra la realizarea
vechiului său proiect ce constă în a
ocupa el tronul Serbiei prin ajutorul
unei răscole în Bosnia și Erțegovina și
a uni tôte statele cuprinse între Sava și
Dunăre deoparte și între lacul Scu-
tari de altă parte. Acestu scrisore a
produs în Pesta mare sensațiă.

Amiețiia germană-italiană.

Điarul italianu „Dritto” califică
incidentul privitor la pretinsa călăto-
riă a Regelui Umberto alu Italiei la
Strassburg ca o manoperă machiavelică,
urđită la diarele oficiose germane, cu
scopu ca să irite pe Francia în contra Ita-
liei, spre a face pe aceste două țeri ire-
conciliabile, și a exploata în urmă Ger-
manii situațiă. Cu astfelu de manopere
de sigur că nu se voru întări legăturile
de amicitii între Germani și Italiani, ci
mai curând se va produce efectul con-
trar.

Tractat între Germania și Italia.

„Journal des Débats” anunță sub
rezervă scirea, ce a primitu din Viena,
că guvernul austriac ar fi cerut dela
Berlinu explicări asupra tractatului sepa-
ratu, ce se șice că s'ar fincheiat între
Germania și Italia.

Mitropolitul Mihailu.

Se pare, că în adevăr zilele Mitro-
politului Teodosiu ca demnitaru biseri-
cescu sunt numerate. „Revue de l'Ori-
ent” spune, că la liturgia ce s'a oficiat
la 2 Iunie n. în biserica Sveti-Marko
din Belgrad preoții au pomenit în ru-
găciune pe Mitropolitul Mihailu, ér nu
pe Mitropolitul Teodosiu.

În Belgrad circula scirea, că Mi-
tropolitul Mihailu a constată la sosirea
sa acolo, că i-a dispărut din bagatle
sale unu geamantan, care conținea bani,
agie unu carnet de securi, decorațiuni,
precum și nisce hârtii de mare însemnătate.
Lumea se perde în păreri asupra auto-
rilor acestei hoții.

SCIRILE ĐILEI.

Biserici române în Turcia. „Naționa-
lul” spune, că dl. Alexandru Lahovary,
ministrul de esterne alu României,
a obținut dela înalta Pörtă dreptul
pentru coreligionarii noștri români
de a clădi biserici române în imperiul
otomanu.

Urmările desbaterii asupra legii mili-
tare. Precum raporteză foile unguresi,

la exercițiile de arme venise din Pesta
în zilele trecute pentru șapte đile și un
funcționar de stat, anume L. Kenyeres,
fostu voluntar și suboficer în rezervă
la regim. 51 c. r. de infanteriă în Clu-
siu. După expirarea celor șapte đile,
Kenyeres apăr în haine civile în can-
celaria regimentului și, fiindcă voia să
plece grabnic, ceru sergentului majoru,
care era de serviciu, pașaportul său
militar și, cum se șice, și un biletu
de întorcere cu calea ferată. De aci se
născu unu schimb de vorbe, în cursul

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”.

Literatura nevastei mele.

De dimineță, îndată ce m'am scu-
latu, mă apropiu de părete, unde atârna
calendarul, și rupsei foia cu data de
eri, precum eram obișnuitu să facu în
fiecare đi.

Đina de 13 Decemvre era o đi deo-
sebită în viața mea. Cu litere negre
era scrisă, și dedesuptu, tipăritu ceva
mai merunț, era însemnată Lucia, nu-
mele patrônei acelei đile.

Era đina numelui nevastei mele.

Pentru a patra órá petrecu acêstu
đi singuru, părăsitu...

Multu timpu stétui eu astfelu adên-
citu în privirea calendarului, până ce mă
deșteptă o bateră la ușe... Mi-se aduceau
florile, pe cari le poruncisem eri la gră-
dinaru. Mă îmbrăcau în grabă, apoi fui
întrebatu, decă mi-se pôte aduce caféua.

„Nu, buna mea Pavlova”, răspunsei
eu, „am grabă și afară de aceea nici nu
sunt flămându. Ađi nici nu voiu veni
la prânđu.”

Éra Pavlova nu murmură de astă-
dată, precum făcea de obicei, când îi
vesteamu lipsirea mea dela prânđu.

Erau deja đece óre. Îmbrăcai pal-

tonul meu de tómnă, mă duseu la
scriitoru și deschisei o cutiă secretă,
din care luai câteva cărțicele de notat,
legate în negru. Acestea erau „literatura
nevastei mele.”

Peste vre-o câteva minute mă aflam
pe trepte, cu cărțicele în buzunarele
paltonului și două corône prospete în
mână. Mă urcai într'o trăsura și đisei
birjarului să mă ducă la cimiteru. Unde
începe linia cimitirului opri birja și făcu
restul drumului pe jos.

Trecui pe lângă zidul cimitirului,
din dosul căruia se ridicau arbori în-
țepeniți de frig și despoiați de podoba
foilor, erau triști, ca morți.

Dér ce însemneză mórtea lor, care
este numai aparentă, și din care îi re-
deșteptă primăvera pentru o nouă viață,
în asemnare cu mórtea acelora, pe cari
îi ascunde aci în adêncime pământul,
cari nu se voru mai redeștepta nici-odată,
pentru cari nu mai e nimic pe acestu
pământu?!

Intrai prin pórta cea dintéiu în ci-
mitiru. Pământul, care aci i-se împarte
fiăcărui locuitoru numai cu mare eco-
nomiă, era acoperit icu și colo cu sloi
de ghiață murdară, cari se topeau. Mic
mobile în patru colțuri și lunguate, a-

ședate în rându una lângă alta, eșiau
triste din zăpada, care le impresura. Ver-
dele, care le acoperia, deși nu era încă
de totu decolorat, era pălitu, ca și
când ar avea o suferință, fără puteri.

Printre monumente de pētră și de
feru mă dusei de-a lungul dru-
mului, trecui apoi printr'unu lungu, în-
tunecos și neplăcutu spațiu și intrai
apoi printr'a doua pórta a cimitirului.
Aici, pe o simplă bucată de pământu,
împodobit cu cruci negre, se afla și
mormântul ei... Mă apropiu de îngră-
ditura de lemn, care era pe jumătate
stricată. Mormântul Luciei era cel din
urmă în rândul acela.

Pusei corônele aduse pe pământul,
care fusese scormonit din adêncime,
pentru a face locu femeiei, pe care o-am
iubit atăt de multu, pe care o iu-
besc încă...

Acum mă mai liniștisem.

Dincolo de gardu era viață.

Pe câmpia, care se întindea în de-
părtașe, se aflau vre-o câteva colibe; caru
duruiau pe drumurile cotite, cari tăiau
câmpul, și ómeni treceau pe dinainte.
În apropiere se afla o móră de vântu,
ale cărei patru aripi tăiau necontentu
aerul. Regulatulu răsunsetu alu durui-

tului caroloru străbătea prin gardu, tur-
burându liniștea în imperiul morților.

Mă aședai pe banca cea de lemn,
care se afla la o depărtașe de unu pasu
de grôpa Luciei, și scosei din buzun-
aru una din micile cărțicele legate în
negru. Adêncu mișcatu desfăcu foile
scrise cu ceruza. Aceste erau cărțicele
obișnuite de notat, în cari găzdoele
cele bune își însemnă micile cheltueli.

Aci erau însemnate o duzină de
pahare, unu castronu și încă vre-o câteva
obiecte, cu cari uitase să ne prevedem
gospodăria înainte de nuntă. Mai josu
sta: ceaiu, zaharu, pâne, apoi éraš și pâne,
éraš zaharu, carne, untu și încă odată
pâne... Totu aceeași se repeta pe pagi-
nele următoare. Primele luni ale căsē-
toriei nōstre nu au pré fostu îmbucu-
rătoare.

Pentru a ne întocmi cuibul numai
pe jumătate, făcusem datorii, și acum
trebuiau plăti aceste împreună cu in-
teresele lor. . . Apoi cetii éraš și pâne,
ceaiu, zacharu, carne, pâne și éraš
pâne.

Tôte cheltuelile nōstre erau scrise
desu una sub alta și alătura de ele se
afla îngustul șir al cifrelor.

Și éraš totu altu treilea cuvântu

căruia Kenyeres se exprimă nu tocmai măgulitoru despre unii oficeri ai armatei comune. Sergentul majoru făcu arătare la superiorul său, care puse îndată de duse pe Kenyeres la garda principală. După ce s'a făcut arătare la comanda de regimentu despre cele întâmplate, Kenyeres, care și-a mărturisit fapta, fu dus la cetățue, unde șede de 12 zile, așteptându decisiunea autorității militare. Scirile, că acesta i-s'a întâmpnatu unui oficeru în rezervă, pe care l'ar fi pus în fiară, le declară „Kolozsvar“ ca neadeverate.

Reg. 3 de liniă la Sinaia. E vorba, ca întregul regimentu 3 de liniă, în care moștenitorul tronului român e locotenent, se ția garnisóna la Sinaia în timpul verii. Pentru acestu scop d-lu maioru Veropolu a fostu trimis la Sinaia să vadă dacă ar puté să încapă în casarma de acolo întregul regimentu. Mai toți miniștri plenipotențiaru din Bucuresci își voru stabili reședința de vară la Sinaia.

Petrecere cu dare la semnu. A doua petrecere cu dare la semnu, arangiată de domni oficeri și împiegați militari ai garnisónii de aici în casa de dare la semnu de sub Tâmpa, se va ține Sâmbătă în 8 l. c. Inceputul la 5 $\frac{1}{2}$ ore d. a.

Incercare de sinucidere pe șini. Supăratu, că a fostu recutată ca bun în armată, calfa de cismaru Iosefu Medgyaszay se puse pe șini înaintea trenului, care venea pe la Șermășagü. Cu toate fluierăturile conducătorului locomotivei, Medgyaszay nu se mișcă de pe șini. În fine îi succese conducătorului să opréscă trenul. Calfa fu dată pe mâna autorității, căreia i spuse, că de supăratu, fiindcă a fostu luat în armată, acum când e și logodit, a vrut să se sinucidă.

Nou valsu de I. Ioanovicu. „Iubita vieța României“ e unu nou valsu pentru pianu, două mâni. Prețulu 1 fl. Se înțelege, că această nouă compozițiune deșteptă dinainte interesulu publiculu musicalu. Și acestu interesu este într'atâta justificat, întru câtu tocmai acestu valsu alu celui mai înfestrat învătăcelu alu lui Strauss nu e întru nimic inferioru valsulu „Valurile Dunării“, din contră noulu valsu „Iubita vieța României“, după judecata bărbaților special, întrece pe cele de mai nainte chiar în toate 5 părțile sale prin simțire, prin cursul său melodicu bogat și prin efectulu însufletitoru. Depositulu se află în

librăria lui Polatssek din Timișóra. Se trimite pe lângă rambursă.

Scene turbulente în dieta ungară.

Erăși a fostu o ședință furtunosă Lunea trecută, în care opoziția a atacat fără cruțare pe ministrulu-președinte Tisza.

Continuându-se discușiunea asupra legeri bugetare, raportorul Hegedüs dice, că guvernulu pune în privința acoperirii deficitulu, ce în cursulu desbaterii a șădutu dela 7,322.000 la 6,141.000 fl. trei alternative. Guvernulu va întrebunța pentru acoperirea deficitulu în prima liniă sumele ce voru incurge din obligațiile regalilor, în a doua liniă sumele împrumutulu pentru regularea Tisei și decât acestea nu voru fi de ajuns, va cere unu creditu. Comisiunea financiară apróbă propunerile guvernulu și recomandă proiectulu spre primire. În fine dice, că comisiunea a primitu proiectulu și din punctu de vedere alu încrederei.

Daniel Iranyi critică guvernarea lui Tisza. Cetesce programa sa de guvernare dela 1875, în care promitea să restabilească echilibrulu în finance până la 1877 și pleda pentru teritoriu vamalu separat și o bancă ungară independentă. Intre legile aduse dela 1875 sunt și unele, cari puteau să leuiască defectele esistente, decât nu ar fi devenit iluzorie prin reaua lor executare (Așa e, în stânga). Recunósce talentulu, diligența și energia lui Tisza, dér aceste bune însușiri îi mărescu numai răspunderea. Tisza, care a moștenit pe Deak, n'a realizat nicu libertatea credinței, nicu căsătoria civilă; proiectulu autonomiei catolice zace în masa ministrulu de culte, regularea fondurilor și a fundațiilor nu vine la desbatere. Iranyi trece apoi la politica esterióră și condamnă ocupațiunea. (Nelinește în drepta.)

Ministrulu-președinte Tisza, adaugă Iranyi, trebuia să-și dea demisiunea, când a vâdutu că vine în contradicțiune cu dorințele și sentimentele națiunii. Dér lui îi este să-și conserve puterea (Aprobări șgomotóse în stânga). Iranyi cetesce apoi dintr'o vorbire mai vechiă a ministrulu-președinte următorulu pasagi: „Decă va năvăli dușmanulu în țeră, ne vomu noi toate puterile ca să-lu gonim éráși, dér nu vomu lăsa conducerea în mână aceluia, care pórtă vina, că dușmanulu a venit în țeră“. (Mare șgomotú în stânga extremă). Noi nu-i lăsam această conducere lui Tisza.

Conte Gabriel Karolyi: Unu trădătoru miserabilu nu i-o lăsam. (Mișcare în drepta. La ordine! la ordine!)

Președintele: Pentru această expresiune chiamă la ordine pe d-lu deputat. — (Aplause în drepta).

Daniel Iranyi presintă în fine o moțiune, care cere ca legea bugetară să fiă respinsă. (Aplause în stânga).

Paulu Királyi dice: *Sistema de administrare actuală este isvorulu principalu alu tuturor nemulțumirilor, a scăderilor noastre economice, a decadenței noastre morale, a actelor de violență ale executorilor, a abuzulu de putere în oficiu, a falsificării libertății electorale și a tuturor relelor.* (Aplause șgomotóse în stânga și stânga extremă). Deorece sunt convinsu că aceste rele voru dura până atunci, până cându Tisza va sta în fruntea cabinetulu, și că nicu unu felu de reconstruere nu va putea să delătoreze rulu, eu și partida mea nu votăm guvernulu legea de apropiatiune. (Aplause șgomotóse în stânga).

Ministru-președinte Tisza (Strigări îndelungate și șgomotóse de „Hoch“ în stânga extremă. Eljen în drepta) dice că în mijloculu luptelor pasionate de partidă nimenea nu póte să-și dea o judecată dreptă despre activitatea lui de 14 ani, nicu Iranyi. Cătu pentru imputările ce i le face acesta, trebuie să răspundă, că ori-cine în loculu lui ar fi făcutu totu aceea. La imputarea lui Iranyi, că a consimtitu la ocuparea Bosniei și Herțegovinei, dice: Consideru ca unu merit pentru mine, că monarchia fără sacrificii, cari ceru unu răboiu, a dobândit în Orientu prin ocuparea acestor provincii o influință mai mare ca ori și cându. (Aprobări în drepta. Șgomotóse proteste din partea opoziției. Strigări ironice: *Belgradü! Belgradü!*)

Tisza mai dice apoi cu privire la căsătoria civilă, că suntu cestiuni importante, cu cari unu guvern nu póte pași înainte, decât față cu curentulu domnitoru trebuie să se témă de unu desastru. (Mișcare în stânga.) Se încercă apoi a combate afirmările lui Iranyi despre abuzurile la alegeri. Despre cestiunea regulării verificațiunii se va presenta în sesiunea viitoare unu proiectu de lege. În această privință se va împlini dorința deputatulu.

Conte Gabriel Karolyi: Adeverat! dér cu toate astea-i batjocură și rușine... (Strigări în drepta: la ordine!)

Președintele: Trebuie să chiamă acum a doua óră la ordine pe d-lu deputat. (Aplause în drepta. Șgomotú).

Ministru-președinte Tisza, dice în fine Iranyi, n'a dovedit, că elu (Tisza) a adus pe dușman în țeră și că a ruinat în modu ușuraticu ființele țerii. Densulu

totdeuna a apăratu parlamentarismulu față cu pasiunile partidelor.

Otto Hermann: Prima mea observare este, că apărătorulu parlamentarismulu se începă lucrulu așa, ca să se care din cameră (Aprobări în stânga extremă. Strigări: rușine!)

Teodoru Anyos: Lașitate!

Președintele: Pentru cuvântulu acesta chiamă pe d-lu deputat la ordine (Mare șgomotú)

Otto Hermann vorbesce mai departe în mijloculu unui mare șgomotú; se rógă de președinte să restabilească ordinea. — Președintele sună clopoțelulu.

(Vomú continua mâne.)

La încheierea ședinței de Lună a răspuns ministrulu de justiția la interpelarea în afacerea *vândării pădurilor năsedene*.

Ministrulu de justiția Szilagyi răspunde, că studiulu afacerii s'a terminat și că guvernulu va presenta camerei la începutulu sesiunii viitoare două proiecte de lege; celu dintăiu va tracta despre contractele de vânzare ale pământulu, alu doilea despre regularea raporturilor de proprietate năsedene. Răspunsulu la aceea, că óre guvernulu e de vină, că această afacere se trăgănează de 13 ani, domnul interpelant u va afla în proiectulu de lege. Se rógă să i-se ia răspunsulu la cunoscință. (Aprobări generale).

Camera ia la cunoscință răspunsulu ministrulu.

Convocare.

Din încrederea și în urma unei conțelegeri prealabile avute la 10/22 Aprilie a. c. cu inteligința română din Hațegü, subscrisulü imi iau voia constituirea comitetulu cercualu alu despărțământulu V alu „Asociațiunii transilvane“ din ținutul Hațegului, a convocă adunarea generală pe 24 Iunie st. n. a. c. la 3 óre după amădu în sala școlei grănițeresci din Hațegü, la care onor. membri ai „Asociațiunii transilvane“ din acestu ținut și întreaga inteligință și fruntașii poporulu român suntu invitați a participa în numărú câtu mai mare.

Hațegü, la 31 Maiu 1889 st. n.
Ioanü Rață.

Convocare.

Despărțământulu alu II-lea alu „Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporulu român“, în sensulu concludulu adus în ședința comitetulu dela 3 Iunie a. c. își va ține adunarea sa generală din acestu an în Făgărașu la 5 Iuliu st. n. a. c. în sala hotelulu Lauritsch, la 11 ore a. m. Deci toți membrii din acestu despărțământ, precum și toți amicii literaturni poporulu

era pâne. 'Mi aducă aminte încă destul de bine de acele pâni rotunde în greutate de trei funți, pe care le aducea Lucia în coșulețu acasă. Cându intra în odaia, care se afla într'alü treilea catu, zîmbea voioasă, pentru ca să nu mă facă să viu la idea, că această urcare de trepte i-ar fi obositoare séu neplăcută. Coșulu, din care se zărea pânea, îl aședea ea la o parte, însemnându această nouă cheltuială în cărticica ei... Pâne, pâne și éráși pâne... Cătu de multu ne hrănam noi atunci cu pâne! În fie-care di figura această cheltuială în carte și alături prețulu de 20 copeici. Salarulu meu era atunci de 30 ruble lunar, din care se scădeau de ce ruble pentru creditor.

Insă acesta nu ne întrista cătuși de puțin. Lucia era atât de economă și bună gospodară, încătu nu suferiamu nicu o lipsă.

Dér aci în carte mai zărescu unu cuvântu: cartofi. Tóma înaintase, cum se vede, căci până când cartofii erau trufanda (măncare nouă) și prin urmare scumpi, nu cumpăra Lucia. Sub cartofi era éráși pâne... Mai jos sare, unu cuvântu, care se repetă pe a treia séu pe a patra pagină. Dér ce se însemneze această? Vinu! Da, e vinu, carafa

1 rublă 20 copeici și pe lângă aceea, prăjitur. Ce felu de sərbătore era această? Ah, 17 Septemvre, — ziua numelui meu! Și apoi éráși pâne, zaharu, pâne... Aha! cărbuni. Sosise ierna. Pe pagina următoare éráși cărbuni; pe a treia nu mai erau, de bună sémă fusese desghetatu. Preste vre-o câteva pagini îi găsim éráși. Acum se repetă acestu cuvântu pe fie-care pagină și se găsesc chiar la urma acestei prime cărticicele.

Luaiu a doua carte în mână.

Incepe cu cuvântulu pâne, după care urmăză cărbuni. Și éráși micu cheltueli, cari nu treceau peste 60 copeici, întrerupte ici și colo de marea sumă de 7 ruble, lângă care se află următorele însemnare: „Plata chiriei pentru o lună.“

Éta éráși ceva neobișnuitu: unu litru de smântână, o jumătate funtu ciuperci... Ce însemnează asta? 24 Decemvre, ajunulu Crăciunulu! Chiar și felurile de mâncare, ce le-am mâncat, sunt indicate... Așa dér ciorba de ciuperci, pește prăjit, vară și compot de prune.. Ah! câtu de viu 'mi stă acestu întéiu ajun de Crăciun înaintea ochilor; câtu de bine dispuși eram atunci și fericiți! În ziua întéia de Crăciun mâncăramu la prându friptură de iepure cu

compot.

Paginile următoare nu arată nimic nou. Vieța noastră își luase éráși cursulu obișnuitu. O sticlă de lampă. De siguru crăpase din vina mea, pe când lucrăm nóptea și uitam să micșorez flacăra. Ah! încă o serbare: vinu, prăjitur și încă alte dulcetur în 6 Aprilie, ziua căsătoriei noastre.

Câteva foi mai departe găsesc o importantă observare. Ea sună: „In 2 Maiu fu plătită ultima rată a datoriei noastre.“

Totalu am plătitu 30 ruble.

Ce di veselă pentru noi!

Din momentulu acesta capetă cărticica unu caracteru vesel. De cărbuni nicu nu mai e vorba; pânea se repetă cu multu mai rar, și în loculu pânei se ivescu fransellele (jimblele). Totu pe a patra pagină se găsește untu, câte odată și cafea. Dér îndată după cafea întélesc unu nou cuvântu: clinică, sub elu: medicină.

Eu suferiam pe atunci de ochi, și cauza acestui réu era locuința noastră cea scundă. La ocupațiunea mea, care dura adesea până nóptea târziu, se umplea adesea odaia aprópe totalu de fum, care provenea dela multa consumare a petroleulu și care e vătămătoru cu deo-

sebite ochilor. Mai departe este însemnată arvuna din chiria unei noue locuințe. Atunci eram deja sănătos și, precum imi dovedesce cartea, a duratú bóla mea două săptămâni întregi, căci între cuvântulu clinică și arvuna din chiria trecuse intervalulu acesta. Currendu după aceea schimbară locuința; aci aveam o odaia mai încăpătoare și cu tavanulu mai înaltu, pentru care plăteam pe lună nouă ruble.

Cărticica a treia și a patru nu diferă multu de cele precedente; aceeași pâne, zaharu, aceleași franselle și cafea.

Câte-odată, desi în intervale forte mari, figură și cheltueli pentru încălțăminte și îmbrăcăminte. Cărticica a cincea începe cu o nouate îmbucurătoare: „Adi i-s'a maritú léfa bărbatulu meu“. Da, fusese înaintat și mi-se sporise léfa cu de ce ruble. Cu toate acestea cărticica nu suferi nicu o schimbare; numai cu anevoință se póte da de urma a câte doué bilete de teatru séu de taxa pentru câte o birje, care cheltuială ni-o permiteam câte-odată, pentru a puté respira afară din orașu puțin aeru curat. Altcum rămăneau toate ne-schimbate ca și mai nainte.

Lucia nu voia să schimbe nimic în obiceiurile noastre.

român, sunt invitați cu toată onoarea să participe la această adunare, spre a se consulta între altele despre primirea cu demnitate a Asociațiunii transilvane în mijlocul nostru.

Programa se va distribui în ziua adunării.

Cu această ocaziune rugăm pe toți onor. domni, cari au primit apelul nostru dela 26 Ianuarie a. c. ca să ne trimită contribuțiile colectate până acum nesmintite, până în 5 Iuliu st. n., apoi continuându-se colectarea mai departe în bani, ori alte obiecte de valoare, rezultatul final să ni se facă cunoscut, pe lângă remiterea listelor cel mult până în 15 Augustu st. n. a. c.

Comitetul despărțământului al II. Făgăraș, în 3 Iunie 1889.

Basilii Rațu, Iuliu Danu, preș. actuaru. Nicolae Cosgaria, cassaru.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciul biurolui de coresp. din Pesta)

Viena, 6 Iunie. — „Corespondența politică“ înregistrează scirea din Pesta, că d-lu Tisza voiesce să primescă din nou ministeriul de interne.

Berlinu, 6 Iunie. — Consiliul federalu a datu aprobațiunea sa decisiuniloru parlamentului germanu privitoare la legea de asigurarea invalidității și a bătrâneței.

Beldradu, 6 Iunie. — Curtea de casația a respinsu plângerea lui Garașanin în contra arestării sale preventive.

Literatură.

Foia bisericească și școlastică, organu alu provinciei metropolitane gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașu, apare în Blașiu de 2 ori pe lună și costă pe anu 6 fl. Redactori: Dr. Ioan Rațu și Al. Uilăcanu. — Nr. 17 dela 1 Iunie conține în partea bisericească: Acte istorice (Gregoriu G. Maicru, fostul episcopu unitu), de Dr. Ioan Ardeleanu; Căsătoria preoților (urmare); Din viața pastorală (Indrumări practice), de Titu Budu; Indrumări pentru predicatori; Varietăți; Literatură. — În partea școlastică: Indrumări pentru docenți, cu deosebire pentru cei începători, de G. Munteanu; Cum trebuie să crescem copiii, ca ei să fiă ascultători, și ce avem să facem decă-su neascultători?, de I. F. Negruțu; Articulu: Lu (lu) o (urmare), de C. Ordeanu; Ce este de făcutu ca să avem progresulu recerut în școlele populare? (urmare), de S. Nicoră; Exploatabilitatea, de N. Mărculețu; Conopiștirița (Gryllotalpa vulgaris); Esamene; Apelul către învățători; Varietăți.

Preotulu Român, diar bisericescu, școlasticu și literaru. Anulu XV. Apare

în Gherla odată pe lună sub redacția d-lui: Nicolae Fekete Negruțu. — Nr. 6 pentru Iunie conține: Studii din dreptulu canonicu, de I. Papiu; Preotulu în scaunulu mărturisirei, de Basiliu Rațu; Predică pentru S. Rosalii, de Vasiliu Criste; Despre penințența (predică) prelucrată de Valeriu Florianu; Din istoria despărțirii bisericei orientale de cea apusană (urmare); Varietăți.

DIVERSE.

Contra emancipării femeiloru. O fasă remarcabilă în cestiunea emancipării femeiloru este fără ndoielă apelulu subscrisu de peste o sută dame engleze, în care acestea provocându-se la mintea sănătoasă și la judecata femeiloru engleze, se declară contra estinderii la femei a dreptului de alegere pentru parlamentu. Apelulu între altele este subscrisu de Lady v. d. Stanley de Alderley, Lady Cavendish, ducesa de St. Albans, d-na Goschen, d-na Himpfrey Ward, d. R. Green, Lady Layard, d-na Huxley, Alma-Tadema, Maten Arnold și d-na Max Müller. Apelulu, ordinaru pe paragrafe, încheiă cu următoarele: „Nimicu nu ne zace mai tare la inimă ca ridicarea stării și demnității femeesci. Tocmai pentru că recunoșcem enormele prestațiuni ale femeii pentru totu, ce este de interesu generalu, suntemu contra unei dispoziții, care pôte periclită prestațiunile aceste. Convinse suntemu, că nusiunța de a fi înafară egal cu bărbații, este pentru femei nu numai o vanitate, din contră este demoralisătoru pentru ele. Acesta ne-ar face să judecăm falsu demnitatea adevărată și deosebita misiune a femeii. Din acestă s'ar nasce lupte personale și rivalități, pe când singura stăruință a bărbatului și femeii trebuie să consiste în promovarea activității caracteristice și a însușirilor bune ale fiicăruia spre o lucrare comună.

Efectulu fumatului. La fumatu se iau în considerare nu numai nicotinu, ci și materiile empyreumatice, cari facu părțile constitutive ale fumului de tăbacu, carele influințază în modu iritatoru asupra membranei mucoase a gâtului, daringelui, precum și a plămânilor, și astfelu ușurează nascerea catarurilor, respective împiedecă încetarea acestora. Mai departe, deorece omulu înghite părțile constitutive ale fumului de tăbacu, între cari sunt și base, acelea parte neutralisază accidulu sucului gastricu, parte promovează neconsumarea prin iritarea membranei stomacului și a intestinelor.

Procesu istoricu. Urmașii regelui Muratū au intentatū procesu statului italianu, care procesu se va judeca la 20

Iunie stilulu nou, la Roma. Este vorba de suma de 51 milioane, ce s'a confiscatū regelui Muratū, deși era proprietatea sa personală. Reclamanții suntū Murații din Parisu, Pepoli din Bolonia și Ruspoli din Roma. Se crede, că se va încheia o transacțiune între acești urmași și statulu italianu.

Testamentu. Facultatea de dreptu a universității din Viena este declarată ca moștenitoare a unei sūme de 1 milionu cinci sute de mii franci, lăsată ei prin testamentu validatū de autorități.

Testatorulu însă, contele Hartegg, a decisu ca universitatea vieneză să intre în posesiunea averii legate numai după trecerea de nouă-șeci și nouă ani; până atunci dobândile se voru adăuga pe fie care anu la capitalu.

Decă universitatea din Viena nu acceptă legatulū, suma trece cu aceleași condițiuni universității din Neue-York, și decă și acestă o face nazuri, trece asupra universității din Rio de Janeiro (Brazilia).

Căduțu din trenu. Unu industriașu, din Saxonia, plecă țilele aceste din Viena spre Ardelu cu trenulu acceleratū. Când ajunse între stațiunile Rev și Bratka, deschidendū ușa cupeului pe care se afla, din nebăgare do sēmă, alunecandū din trenu, cădu într'unu șanțu. Consoții lui de călătoriă nu-lu observară. Dimineta următoare nefericitulu călătoru fu găsitū leșinatū în loculu unde a căduțu. Fu dusu de aci la Rev, unde în starea de amorfie, în care se afla, muri în scurtu timpu. Mortea îi proveni din vementa sguduire a creierilor.

Banditu vestitū. Diarele spaniole anunțā mortea lui Bizco del Borge, unulū din brigandii cei mai temuți din țēră și asupra căruia circulă deja de mai mulți ani istoriile și legendele cele mai ciudate și cari au făcutu din elu unu alu doilea Fra Diavolo. Nu e demultū de atunci, decând o trupă de vr'o 20 de gendarmii l'au surprinsu într'o firmă. Somatū a se preda, Bizco și cei doi tovarășii ai săi răspunseră la acestă invitațiă prin o salvă de focuri. Gendarmii vedendū, că n'au nici unu chipu spre a'lu prinde, au încetatū cu focurile. În acestu timpu cei trei bandiți dispărură prin o ușă mică și se făcură neveduți. Numērulū crimelorū, comise de Bizco, e forte mare, cu tōte că elu mai în totdeuna făcea prizonieru pe tōte victimele sale. Țērani din provincia Malaga protegiau pe celebrulu banditu din douē motive: mai întâiu pentru că se temeau de elu și alu doilea pentru că Bizco era cu dare de mână și plătea galantomesce ori și ce serviciu micu

ce i-se făcea. În ultimulu timpū elu era forte tare urmăritū; multū din tovarășii săi au fostū chiar uciși în ciocnirile lorū cu gendarmii. Din acestă causă Bizco fu nevoitū să-și schimbe mereu localitatea. De unu timpū încōce elu se retrăsese în munții Gordovei. Autoritățiile aflară îndată, și mai mulți gendarmi fură trimiși în urma lui. Indată fu somatū să se predea, dēr în locū s'o facă acestă, elu, după obicei, începū a trage mai multe focuri; gendarmii nu stetură nici ei cu mânilē încrucisate, ci începură a răspunde la acestū atacū. De astă-dată o ghiulea, venită din partea gendarmilorū, lovi pe vestitulū căpitanu de bandiți și-lu culcă la pământu. Era mortū. Mortea lui Bizco del Borgo a produsu o mare senzațiune în întregă Spania.

O furtună violentă, care a isbucnitū la 22 Maiu v. sēra, a pricinuitū mari stricăciuni în Parisu. Construcțiā făcută pentru cursele de tauri aprōpe de Champs-de-Mars s'a dērămatū, omorindū pe unu lucrătoru și rănidū de mōrte pe alți trei.

Cursulu pieței Brașovū

Table with 4 columns: Item, Unit, Price, and Date. Includes items like Banconote romănesci, Argintu românesc, etc.

Cursulu la bursa de Viena

Table with 2 columns: Item and Price. Includes items like Renta de aur, Renta de hartiă, etc.

Editoru și Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Tōte propunerile mele, de a lua o servitoare în casă, sēu de a închiria o locuință mai mare, mi-le-a respinsu. Adesea, când totuși voiam să o înduplecū, scotea din scrinū unu învechitū portofoliu, arătându-mi suridendū conșințutul, vre-o 10 ruble strălucitoare. „Veți“, dīcea ea apoi, „alt-felū nu ne-ar rămānē nimicū pentru țilele negre. O servitoare mi-e cu totulū de prisosū, deorece sunt pe deplinū sănătoasă și stărā de aceea lucrulu imi face plăcere“.

În 7 Decemvre stā în carte: „Unu paltonū de erno pentru bărbatulu meu 40 ruble.“ Acestă sumă înghiți economiile de până acum ale nevestei mele.

Acum iau ultima cārticică în mână, care mai conține trei foi nescrise. Chiar pe pagina întâia era însemnată de trei ori visita medicului. Lucia era bolnavă și eu eram desnădăjduitū, pentru-că nu puteamū ședeā în timpulū țilei lângă patulu ei, spre a o îngriji; căci ca și mai nainte trebuia să petrecū cele optū ore de serviciu în birou. Afară de aceea mai aduceamū unu tencu întregū de hartiă cu mine, la care trebuia să lucrezū acasă. Eram până în gātu grāmăditū de lucru. Pe timpulū acela domnea și în birou mare zăpăcēlă: Se descoperiseră

furtisaguri din care causă demisionase directorul acelu despărțământu, er comptabilulu dimpreună cu ajutorulu său fură nevoiți să înceteze lucrulu pentru câțva timpū. Fără a'mi negligia datorințele mele, trebuia să îndeplinescū și lucrulu lorū.

Atunci luai o servitoare în casă, pe Pavlova cea de acum, pe care aveamū intențiunea să o țiu și după însănătoșarea Luciei. Imi propusei să nu cedezū de astădată Luciei și să resistū tuturorū obiecțiunilorū ei; căci cine pōte sci, că nu munca cea grea a pusū temelia bōlei ei.

Cu tōtă bōla nu înceta Lucia a se ocupa de menagiu, însemnându-și tōte cheltuelile în cārticică. Cātū de tristū apare aci vinulu, care trebuia cumpăratū din ordinulu medicului! Și cātū de desū se repetă pe fiicare fōiă cuvēntulu: medicină! Bōla Luoiei se prelungi... ea dură o lună întrēgă. Eu simțiamū, că mă părăsescū puterile. Noptile le petreceamū îmbrăcatū pe fotoliu, tresărindū speriatū la fiicare respirațiune mai grea a Luciei.

La acestă se mai adăuga lucrulu covērșitorū de peste țu, la care ar fi pututū din destulū lucra patru persoane, și acesta imi răpi ultimele rămășițe de

putere.

Dēr într'o țu se sfirși chinulu, și eu fui rēsplătitū cu prisosū pentru ostenēla mea. Superiorulu meu mă invită în camera sa, și-mi predete cu mână sa ordinulu de numire ca comptabilu alu administrațiunei. Douē mii de ruble salarū! Acesta era unu norocū ce abia peste unu anū speramū să-lu ajungū. Plinū de bucuriă alergai la patulu bolnavei mele soții. Oh, acum se curmă miseria noastră, și de aci înainte nu-i voiū mai permite nici măcarū de unu lucru să se atingă. Vomū lua acum unu servitorū și o bucătărăsă. Cātū de fericită și fără de grije va fi viața noastră. Grelele țile de muncă și de lipsă își vorū fi rēsplățite cu prisosință!

Lucia recunoscu de pe trāsurile feței mele, că starea noastră luase o schimbare îmbucurătoare...

Îi istoriis totulu plinū de încredere în viitorū și-mi părū, că acestă influințază asupra organismului, mai favorabilū ca tōte sticlele de medicină, cari steteau jurū împrejurū pe masă.

Unu zimbetū veselū îi insenină fața, ca și când și-ar fi vedūtu îndeplinite tōte dorințele... și încă în noptea aceea... încetă de a mai fi...

Vieța, care îi promitea fericire și

liniște, nu i-a fostū datū să o împărtășescă cu mine.

Ca credincioasă tovarășe imi stete alături, îndulcindu-mi țilele de grea muncă și de luptă pentru hrana de tōte țilele, mă petrecū apoi până la pragulu unei esistențe mai bune, pentru a mă părăsi apoi, lăsându-mē singurū. N'a trăitū să guste și viața mai bună!...

Se făcu sēră, sōrele apusesese fără să se fi arătatū în aceea țu măcarū o singură dată.

Țilele lui Decemvre suntū scurte. Luai cārticicele cu însemnările soției mele, le pusei în buzunarulu paltonului și mă depărtaiu încetū de loculu păcii eterne.

Dincolo de liniă erau șoselele animate ca totdeuna... Duruitū de carē, sgomotū de voci omenesci imi isbeau urechea.

Fără de voiă mă amestecai și eu prin acestă mulțime de omeni grăbitū și înfierbētatū, ca împinsū de necesitatea, de a'mi țiri mai departe, ca o povară, țilele, ce'mi mai suntū destinate aci. Căci lumea nu mai are pentru mine nici unu farmecū, decând ea se află colo în pământu.

W. Kosiakewicz.

(„N. fr. Presse.“)

